

RÜŞTÜ BOZKURT

Türkiye kendini anlatma temalarını derinleştirmeli

Türkiye bugün geldiği noktada, çok önemli bir sıçrama yapmanın eşiğindedir. Bu sıçramanın tam bir meydan okuyuşa dönüşmesi gerekiyor. Kendi değerlerimizin farkında olmalıyız ve onları iyi anlatmalıyız ki, o büyük dönüşümü en rasyonel biçimde başarabilelim

Deilotte'nin eski global CEO'su ve Uluslararası İş Konseyi ABD Başkanı **William G.Parrett** diyor ki, "...bu ülkenin doğrudan yabancı yatırım için neden iyi bir seçenek üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Şirketlerin ve diğer ülkelerin Türkiye'yi yalnızca güzellikleriyle değil, istikrarı ile tanınmasını sağlamak bence çok önemli. Buradaki genç nüfus ve işgücü potansiyeli de vurgulanmalı. Sonuçta bunlar diğer ülkelerin sahip olmadığı şeyler."

Bir yabancı gözlemcinin, deneyimli bir iş insanının altını çizdiği birinci özellik **"istikrar"**. Ama biz istikrar dendiğinde, sadece **"siyasi istikrarı"**, **"enflasyon düzeyini", "faiz oranlarını", "büyümeyi", "döviz kurlarını"** anlarsak büyük bir yanılgı içine düşmüş oluruz.

"İstikrar" kavramı daha bir dizi olguyu içerir; o olgulardan biri de, ülkedeki **"devlet geleneğinin"** dışarıya yansımasıdır.

Ülkemizde yönelen doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında gözlenen temel eğilimlerden biri, özellikle orta ölçekli işletmelerin gelişindeki hızlanma. Ekonomideki olumlu ve olumsuz gelişmelere karşı çok duyarlı olan orta ölçekli yapının doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki payının hızla artması, ülkemize duyulan güvenin bir göstergesi.

Bir ülkeye duyulan güveni sadece bir **"değişkenle"** açıklamaya çalışmak çok fazla indirgemeci bir yaklaşım olur. Bir ülkeye duyulan güven çok sayıda değişkenle açıklanabilir. Biz burada söz konusu değişkenlerden sadece biri üzerinde duracağız; bu tek değişkenin tek etken olmadığı bilinmelidir.

DEVLETE OLAN GÜVEN

Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarıyla ilgili uluslararası nitelikteki bir kurumun yöneticisi yaptığı değerlendirmede diyordu ki, **"...yabancılar ülkemizdeki devleti iki yönüyle değerlendiriyor. Bizim köklü devlet geleneğimizi yakından tanımayanlar, devletimizin Batı değerlerini tercih etmiş, onlara uyum sağlayan, Batı kurallarını kabul eden ya da bu kuralların kolay kabul ettirildiği bir ülke olarak algılıyor; bir aksama olursa kendi ülkelerinin doğru olanı yaptırma gücüne inanarak bize geliyorlar. Ülkemizin coğrafi konumunu, kültürünü ve çok köklü bir geçmişe dayanan devlet geleneğini yakından tanıyanlar; bizde devlet taahhütlerinin yerine getirilmesine 'devamlılık ilkesine' uyumu, alınan kararların "geriye doğru" işletilmemesindeki titizliği, en güç zamanlarda bile yükümlülüklerin yerine getirilmesindeki özene vurgu yapıyorlar. Türkiye'nin savunma gücünü oluşturan ordu kurma yeteneğine, bürokrasi ile rutini güven altına alma birikimine ve kültürel mirasına vurgu yapanlar da, herhangi bir olumsuzluk olursa, devletin taahhütlerine sadık kalacağına inanıyor; bu nedenle Türkiye'de yapılacak yatırımların, diğer birçok ülkeye göre daha güvenli olduğunu söylüyorlar."**

Bugünün koşulları dikkate alındığında, özellikle orta ölçek firmaların doğrudan yabancı yatırım yapmaları için ülkemizin hangi özellikleri öne çıkarılmalı. Bizim malzememizin özellikleri nelerdir, başkalarına göre **"karşılaştırmalı üstünlüklerimiz"** nasıl anlatılmalıdır?

Türkiye **"köklü devlet geleneği"** yanında **"coğrafi konumunu", "çok kültürlü yapısını", "genç nüfusunu", "kalifiye işgücünü", "işleyen kurumlar yaratma becerisini", "Batı kurumlarıyla olan ilişkilerdeki kararlılığını", "girişimci potansiyelinin yüksekliğini", "insanının hızla uyum gösterebilme yeteneğini"** vb. iyi anlatmalıdır.

VARLIĞIMIZI TANIMALIYIZ

Kimlik, bizim kendimizi nasıl tanımladığımızla ilgilidir. Ülkemiz çok önemli su yollarının üzerinde olduğu gibi, bulunduğu coğrafyana derinlik kazandıran karayolu geçişlerine de sahiptir. Beş bin yılı aşan bir zaman kesitinde, önemli ticari akışların sağlandığı bir coğrafyadır. Çok önemli **"geçiş yolları"** üzerinde olmuştur. Ama her zaman **"geçiş ülkesi"** olmamış; çok uzun bir zaman kesitinde **"merkez ülke"** olma özelliğini de korumuştur. Bu ülke, merkez ülke olmanın gerektirdiği çok kültürlü ilişkilerdeki birikimi kadar, insanların değerlerine saygılı çok-kültürlü yönetimin de mirasçısıdır. Bu birikimi nedeniyle, başka ülkelerle sağlıklı ilişkiler kurabilir; geliştirebilir ve güven altına alabilir.

Kendimizi tanıtırken, üzerinde ısrarla durmamız gereken bir başka birikimimiz, çok kültürlü ilişkiler olmalıdır. Türkiye bir imparatorluk mirasçısıdır; o imparatorluğun yok oluş sürecinde **Balkanlar**'dan, **Galiçya**'dan, **Kırım**'dan, **Kazan**'dan, **Kafkaslar**'dan, **Asya** derinliklerinden, **Mezopotamya**'nın yüreğinden, **Arap Çöllerinden, Yemen**'den **Mısır**'dan, **Magrip**'ten insanların sığınağı olan son kaledir. Bütün bu topraklardan gelip yaşadığımız coğrafyada hayat bulan, kendi kültürlerini bu toprakların yerleşik kültürü ile bütünleştiren insanımızın, değişmelere, farklılıklara uyum ve esnekliğe olan yatkınlığı da özellikle anlatılmalıdır. Bu, esnek birikim sisteminin oluştuğu bugünün ekonomisinde bulunmaz bir kaynaktır.

Gelişmiş ülkelerin **"azalan nüfus olgusu"** karşısında şaşkınlıklarını biliyoruz. **Malthus**'tan bugüne artan nüfusun sorunlarına göre biçimlenen **"zihni modelimiz"** şimdi tam tersi bir olgunun tehdidi altındadır. Türkiye, artan nüfusu, genç insanı, yaygın eğitim-altyapısı ile yarattığı birikimini pazarlamalıdır. Artan nüfusumuz bir **"korku odağı"** olmamalı, tam tersine zenginlik ve refahı sürdürmenin bir aracı olarak algılanmalı.

Bankacılık sisteminde, otomotiv endüstrisinde, ilaç sanayisinde önde gelen firmaları ile yaptığımız görüşmelerde, **"...bu sektörler sürekli insana yatırım yaptığı için kalifiye eleman sorunu yaşanmıyor"** saptamasının altını çiziyor. Eksikleri olsa da eğitim sistemimiz, kolay adapte olabilecek bilgi altyapısını oluşturmuştur; giderek daha yüksek katma değerli ürünlere kayış yapmak zorunda olan Batı ülkelerinin firmaları bu özelliğimizi net bir biçimde anlamalıdır.

BAŞARIMIZIN ENGELLENMESİ MÜMKÜN DEĞİL

Dostlarımız da, düşmanlarımız da bilmelidir ki, bu toplum özellikle zor zamanlarda kapanma özelliği yüksek bir toplumdur. Önüne çıkarılan engeli fark ettiğinde imkansızı yapabilme yeteneği vardır. Bilerek ve seçerek becerisi demiyorum. Bu bir yetenektir. Son dönemde **"işleyen kurumlar"** yaratmadan güvenilir bir gelecek yaratmanın imkansızlığını gören toplumumuz, yüz yüze birincil ilişkiler yerine ikincil kurumsal ilişkilerin oluşturulmasına inanılmaz destekler veriyor. Hepimiz kayıt dışı uygulamalara son vermenin çağrısına yürekten katılıyor. Hepimiz, ciddi ve dinamik bir envanter ihtiyacının altı çizildiğinde yürekten alkışlıyor. Hepimiz örgütsel zenginlik yaratarak saklı bilginin açık bilgi haline getirilmesi çağrılarını yürekten inanıyoruz. Bu gelişme arzusu, bir şey yapma dinamiğinin çok az toplumda rastlanabilecek özellikler olduğunu anlatabilmeliyiz

NATO'dan OECD'ye BM'den diğer uluslar arası örgütlere herkes bilir ki, ülkemizde devlet yönetiminin de, yurttaşların da Batı kurumları ile değerlerini, kendi öz değerlerimizle bütünleştirme konusunda olağanüstü bir istekllik vardır. Önümüze engeller konsa da, bizim kendi refahımızı geliştirmenin bir aracı olarak gördüğümüz AB sürecinde başarımızın engellenmesi mümkün değildir. Aklı olan, kendilerine rağmen değil, kendileri ile birlikte bu süreci hızla tamamlamamıza yardımcı olur.

Köln caddelerinden, **Stockholm** sokaklarına, **Edinburg**'dan, **Cape Town**'a, **Sibirya** steplerinden, **New York**'a nereye gitseniz, benzinciden lokanta işletmesine, boru fabrikasından nanoteknoloji kullanan endüstrilere bir Türkiyeli girişimci bulursunuz. Bu insanlar yok olan bir imparatorluğun ezikliğini, üretimde var olma, meydan okuma ile birleştirerek kendilerini kanıtlamaya çalışıyor. Bu enerjinin farkına varan, ondan yararlanmak isteyenler kendi işlerinde farklılık yaratabilir.

Bizim insanımız, saplantıları az, değişmeleri olgunlukla karşılama becerisi yüksek, çileyle pişmiş, umutla gelecek peşinde koşmasını bilen insan. Bu insan malzemesi çok yakında sanattan ticarete, sanayiden turizme **"eşdeğerlilik ilkesinin"** öncüsü haline gelecek; işini hüner derecesinde yapmanın ötesinde, işine akıl katarak "yaratıcılığın öncüleri" arasında girecektir. Kimse bu satırları **"hamasi"** bir algılama ile yazdığımı sanmasın. Tam tersine kıyasıya eleştirdiğim kültürel tuzaklarımız da var. Bu ülke bugün geldiği noktada, çok önemli bir sıçrama yapmanın eşiğindedir. Bu sıçramanın tam bir meydan okuyuşa dönüşmesi gerekiyor. Kendi değerlerimizin farkında olmalıyız ve onları iyi anlatmalıyız ki, o büyük dönüşümü en rasyonel biçimde başarabilelim.

Türkiye "köklü devlet geleneği" yanında "coğrafi konumunu", "çok kültürlü yapısını", "genç nüfusunu", "kalifiye işgücünü", "işleyen kurumlar yaratma becerisini", "Batı kurumlarıyla olan ilişkilerdeki kararlılığını", "girişimci potansiyelinin yüksekliğini", "insanının hızla uyum gösterebilme yeteneğini" vb. iyi anlatmalıdır